

GORAN FILIPI

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Odjel za humanističke znanosti

Odsjek za romansku i klasičnu filologiju

Preradovićeve 1/1, HR-52100 Pula

gfilipi@unipu.hr

ETIMOLOGIJE ISTRORUMUNJSKOG LEKSIKA KOJI SE TIČE PLODOVA

U članku se donose etimologijska rješenja istrorumunjskih naziva koji se tiču plodova. Uvršteni su odgovori na 9 anketnih pitanja (pojmov) koja smo u više navrata postavljali u svim mjestima u kojima se i danas govori istrorumunjski (Žejane, Šušnjeвица, Nova Vas, Jesenovik, Letaj, Brdo, Škabići, Trkovci, Zankovci, Miheli i Kostrčan) i na njih, kao odgovore, dobili stotinjak različitih oblika (neki se razlikuju samo na glasovnoj razini). Prikupljena je građa ponovno provjerena i dopunjena na terenu neposredno prije pisanja ovoga rada. Veći je dio građe o kojoj se raspravlja objavljen u IrLA. Uz prikupljene se termine dosljedno navode i slični ili isti oblici iz ir. leksičkih repertoara. Uz svaki se naziv daje i etimologija do koje se dolazi usporedbom oblika u okolnim govorima, čakavskim, istroslovenskim i istromletačkim. Ako je riječ domaća, daju se i paralele u ostala tri rumunjska dijalekta. Obradeno je i nekoliko riječi koje ne spadaju u ovu terminologiju, a do kojih se došlo ili tijekom prikupljanja građe ili tijekom etimologiziranja o pojedinim terminima. Na kraju je članka abecedni popis obrađenih istrorumunjskih pojmova i pojedinih oblika.

0. Grafija i kratice

Za istrorumunjske oblike koje smo sami zabilježili služimo se grafijom koju smo sastavili za IrLA. Riječ je o prilagođenoj hrvatskoj latinici kojoj su dodani grafemi koji izražavaju istrorumunjske posebne glasove i posebni znakovi za digrame *lj* i *nj*:

ǎ – stražnje muklo *a*

ε – jako otvoreno *e*

ə – poluglas, čuje se između *v* i *r* u hrvatskoj riječi *vrt* – odgovara rumunjskome *ă*

č – jako umekšano *č*

š – umekšano *š*

ž – umekšano *ž*

z – početni glas u tal. *zelo*

ǰ – glas između hrvatskoga *dž* i *đ*

ɣ – velarni zvučni frikativ, kao u španjolskom *lago*

í – hrvatsko *lj*

ń – hrvatsko *nj*

Naglasak u ir. riječima bilježimo podcrtavanjem naglašenoga vokala, osim *á* koje je uvijek naglašeno. U jednosložnim riječima naglasak se ne bilježi.

Ir. imenice navode se u jednini bez člana, čemu slijede nastavci za određeni član (*-u* ili *-a*), za množinu (*-ø*, *-e*, *-č*, ...), za množinu s određenim članom (*-i*, *-ele*, ...) i na kraju odrednica roda (*m*, *ž* ili *bg*). Uz infinitiv glagola daje se u zagradi oblik za 1. l. jd. prezenta. Za pridjeve se daju sva tri (ukoliko postoji n.) jedninska i množinska oblika.

Čakavske, slovenskoistarske i istromletačke oblike koje smo sami prikupili pišemo istom grafijom, a naglasak na prvima bilježimo kako je to uobičajeno u hrvatskoj, odnosno slovenskoj, dijalektološkoj literaturi, dok za istromletačke naglasak bilježimo podcrtavanjem naglašenoga vokala. Oblike iz literature vjerno prenosimo prema izvorniku.¹

U radu smo se služili sljedećim kraticama:

ar.	arumunjski	jd.	jednina
arap.	arapski	juž. s.	južna sela (Šušnjeвица, Nova Vas, Jesenovik, Letaj, Brdo, Škabići, Trkovci, Zankovci, Miheli, Kostrčan)
bilj.	bilješka		
bg.	srednji rod rumunjskoga tipa		
coll.	zbirna imenica	kas.	kasno
čak.	čakavski	knjiž.	književni
češ.	češki	l.	lice
dr.	dačkorumunjski	lat.	latinski
germ.	germanski	m.	muški rod
furl.	furlanski	mak.	makedonski
grč.	grčki	mlet.	mletački
hrv.	hrvatski	mn.	množina
imlet.	istromletački	mr.	meglenorumunjski
ir.	istrorumunjski	n.	srednji rod hrvatskoga tipa

¹ U nekim primjerima, koji se prenose iz izvora TIr, masni otisak znaka (*bold*) označava kvalitetu vokala, a u nekim primjerima, koji se prenose iz izvora DIr, uspravni znak (*normal*, *regular*) označava naglašeni vokal.

neodr.	neodređeni	sln.	slovenski
njem.	njemački	st.	staro
OA	osobne ankete	stsl.	staroslavenski
odr.	određeni	šp.	španjolski
prslav.	praslavenski	tršč.	trščanski
prid.	pridjev	usp.	usporedi
reg.	regionalno	v.	vidi
rum.	rumunjski	vlat.	vulgarnolatinski
rus.	ruski	ž.	ženski rod

1. Plod

U Žejanama *plodina*, -a, -e, -ele ž., *žir*, -u, -ure, -urle, u Šušnjevići, Novoj Vasi, Brdu, Škabićima i Zankovcima *frut*, -u, -ure, -urle bg., u Šušnjevići i *zir*, -u, -ure, -urle bg., u Škabićima i *plod*, -u, -ure, -urle bg., u Zankovcima i Novoj Vasi još i *frut*, -u, -ø, -i m. i *plod*, -u, -ø, -i – potonje smo zabilježili i u ostalim južnim selima osim u Škabićima.

Nazivi tipa *plod* [od autora istrorumunjskih repertoara kojima se služimo samo Popovici ima *plod* (DRI: 136)] mogli bi biti domaći² [dr. *plod* (DEX: 809)³; ar. *plod* (DDAr: 868; DArM: 424)⁴; mr. *plod* (DMr: 227) < prslav. **plodъ* (SES: 455)], prije nego posuđenice iz nekog čakavskog govora: npr. *plôd* u Brgudu (IrLA: 1604), Svetvincentu, Čabrunićima i Ližnjanu (ILA: 1604), u Valturi *plöd* (ILA: 1604).

Za termine tipa *frut* krenut ćemo od Maiorescu koji s natuknice *frut* upućuje na *frupt*, mn. *frupte* i kaže ‘mai rar (sc. rjede) *frut*, *frute*’ (VIR: 106). Oblik *frupt* nismo mogli potvrditi ni opetovanim provjerama u naših ispitanika, a nemaju ga ni ostali autori istrorumunjskih repertoara kojima se služimo [Byhan *frut*, -ture (IrG.: 221), Popovici *frut*, -ure (DRI: 111), Kovačec *frut* (IrHR: 81)]. Oblik *frupt* izvorni je oblik⁵ koji su budući Istrorumunji prenijeli preko Dunava i onda ga u Istri zamijenili tipom *frut* ili izravnim utjecajem (istro)mletackoga [*fruto* (BOE: 290; VG: 408; DDC: 84), *fruto* (DDP: 117) < lat. *fructus*⁶, REW: 3537], ili preko čakavskoga gdje taj lik također postoji kao mletacizam [npr. *früt* u Čepiću (IrLA: 1604), na Grobinštini (GG: 254), u Orlecu (ČDOC: 241), Medulinu (RMG: 66), na Braču (RBČG: 240)]. Riječ *frupt*

² U tom je slučaju žejjansko *plodina* hibridna izvedenica na -ina.

³ Uz značenje ‘plod (bot.)’ Cioranescu stavlja odrednicu Ant. (= zastarjelo) (DER: 6528).

⁴ I jedan i drugi samo u značenju ‘mnoštvo; masa’.

⁵ Lat. -ct- u rum. prelazi u -pt-: npr. lat. *ōcto*, REW: 6035 > rum. *opt* (DEX: 723).

⁶ > rum. *fruct* (DEX: 401) – učena riječ: “Forma *fruct* a fost adoptată în sec. XIX.” (DEL: 369, s. v. *frupt*). Usput, za ar. *frutu* (oblika nema ni u jednom od četiriju ar. repertoara koji su nam na raspolaganju) Puşcariu kaže da je iz novogrčkog *φρούτρον* (EWRS-LE: 660).

postoji i u dačkorumunjskome, tj. u rum. knjiž. jeziku: *frupt* (DEX: 402), ali u značenju ‘mliječni proizvod’⁷, a ne (i) ‘plod (bot.)’⁸.

Nazivi tipa *žir* [Pušcariu donosi *zir* (SIR: 331), Cantemir *jir* (TIR: 168), Kovačec *žir* (IrHR: 229)] posuđeni su iz nekog čakavskog govora: npr. u Pićnu, Labinu *žir* (PI: 136; RLC: 324), u Orbanicima, u Vodicama, na Grobinštini, u Orlecu, u Belom *žir* (ČDO: 596; ID: 226; GG: 745; ČDOC: 405; BBT: 570)⁹ < prslav. **žirь* (SES: 762).

1.1. Nezreo plod

U Žejanama *nauzorit žir*, u Jesenoviku *nezdril frut*, u Brdu, Škabićima, Trkovicima i Kostrčanu *zelen frut*, u ostalim smo južnim selima dobili samo opisne odgovore: u Letaju, Zankovicima i Mihelima *frutu nu-j zdiri*, u Šušnjevići *ziru nu-j zdrivu*, u Novoj Vasi *nu-j zdrilo inke*.

Započet ćemo s pridjevima tipa (*ne*)*zdril*¹⁰: u Žejanama (*ne*)*zdriju*, (*ne*)*zdrila*, (*ne*)*zdrilo*; (*ne*)*zdril*, (*ne*)*zdrile*, (*ne*)*zdril*, u Šušnjevići i Novoj Vasi (*ne*)*zdriv*, (*ne*)*zdrive*, (*ne*)*zdrivo*; (*ne*)*zdrivi*, (*ne*)*zdrive*, (*ne*)*zdrivi*, u Jesenoviku (*ne*)*zdriv*, (*ne*)*zdriva*, (*ne*)*zdrivo*; (*ne*)*zdrivi*, (*ne*)*zdrive*, (*ne*)*zdrivi*, u Letaju (*ne*)*zdril*, (*ne*)*zdrila*, (*ne*)*zdrilo*; (*ne*)*zdril*, (*ne*)*zdrile*, (*ne*)*zdril*, u Škabićima (*ne*)*zri*, (*ne*)*zrila*, (*ne*)*zrilo*; (*ne*)*zrili*, (*ne*)*zrile*, (*ne*)*zrili*, u ostalim južnim selima (*ne*)*zdri*, (*ne*)*zdrila*, (*ne*)*zdrilo*; (*ne*)*zdrili*, (*ne*)*zdrile*, (*ne*)*zdrili*, u Novoj Vasi i (*ne*)*zdril*, (*ne*)*zdrile*, (*ne*)*zdrilo*; (*ne*)*zdril*, (*ne*)*zdrile*, (*ne*)*zdril*. Istrorumunjski repertoari kojima se služimo imaju samo ‘zreo’: Byhan navodi *zdril* (IrG: 388), Popovici *zdril*, -e (DRI: 166), Kovačec *zdriv*, -e, *zdriju* (IrHR: 223) i *zriv* (IrHR: 226). Posuđeno iz nekog čakavskog govora: npr. u Brgudu *nèzrel plòd* (IrLA: 1607), u Svetvinčentu *nezrjia plòd*, u Ližnjanu *nezrjia plòd* (IrLA: 548), u Medulinu isto (OA), u Labinu *nezrèl* (RLC: 174), *zrel* (RLC: 321), u Medulinu *zrjia*, (RMG: 273), u Pićnu *nezrèl* (PI: 72), u Funtani *zdrjia* (MFR: 87), *zdrila*, *zdrilo* (MFR: 88), na Boljunštini *nezrèl*, *zrèl*, (RBG), u Orlecu na Cresu *zrèl* (ČDOC: 402), na Grobinštini *nèzrèl* (GG: 416), *zrèl* (GG: 737), u Orbanicima *zrèl* (ČDO: 593), u Senju *zrèl* (SR: 177), na Braču *nezdril* (RBČG: 556), *zdril* (RBČG: 1067), u Splitu *zdril* (StR: 406) < prslav. **ne* (SES: 376) + **zbrěľь* (SES: 753).

Žejanski oblik *nauzorit* participij je s prefiksom -*na* (*e* → *a*) čakavskih glagola

⁷ “produsul în lapte al animalelor mulgătoare; derivate ale laptelui” (DEX, loc. cit.).

⁸ “pour fruits des arbres le Rom. emploie *poame* (...)” (DEDr-el: 103, s. v. *frupt*)

⁹ Zbog distribucije značenja ‘plod općenito’ možemo zaključiti da su Istrorumunji riječ preuzeli tek nakon dolaska na Krk i u Istru – za distribuciju vidi i ARJ: XXIII/392 i SKOK: III/680.

¹⁰ U ovaj ćemo popis uvrstiti i pridjeve ovoga tipa i u mjestima gdje smo za traženu sintagmu dobili drukčiji odgovor.

tipa *uzorit(i)*¹¹, koji je doduše mogao nastati i unutar istrorumunjskoga: npr. u Orbanićima *zorīt, uzorīt* (ČDO: 593), u Labinu *zorèt* (RLC: 321), na Bojunštini *zorèt* (RBG), na Grobinštini *zorèt* (GG: 737), na Braču *zorīt* (RBČG: 1075) < prslav. **zoriti* (SES: 753, s. v. *zorėti*).

Pridjev *zelen* (za ‘zelen, -a, -o’ u Šušnjevcici smo i Novoj Vasi zabilježili *verde, verde; verdi/verz, verde/verz*, u ostalim mjestima *verde, verde; verdi, verde/verdi*¹², u Šušnjevcici i Novoj Vasi još i *zelen, zelene, zeleno; zelen, zelene, zelen*, a u ostalim mjestima još i *zelen, zelena, zeleno; zelen, zelene, zelen*). U istrorumunjskim repertoarima koji su nam na raspolaganju nalazimo: *zelen, -a, -o* (Dİr: 304), *zelén, -ę* za Šušnjevicu i Brdo i *zelén, -a* za Žejane (IrHR: 224). Posuđeno iz nekog čakavskog idioma: npr. u Brgudu i Čepiću *zelèn, -a, -o* (IrLA: 311), kao i u Medulinu, *zelèn* ‘zelen, nezrio’ (RMG: 270), na Grobinštini *zelèn* ‘zelen; nedozreo’ (GG: 725), u Senju *zèlen* (SR: 176). < prslav. **zelenъ* (SES: 746). Navodimo i odgovor na pitanje *nezrio plod* iz jedne druge ankete: u Čepiću *zelèni frūt* (IrLA: 1607), u Valturi *nezrĳja plòd*, u Svetvinčentu i Ližnjanu *nezrĳja plòd* (ILA: 1607).

Preostaju nam još tri elementa iz opisnih odgovora. Iz rečenica *frutu nu-j zdi* ‘plod nije zrio’, *zĳru nu-j zdrĳvu* ‘id.’ i *nu-j zdrĳlo ĳnke* ‘nije zrelo još’, obradit ćemo *nu-j* ‘nije’ i *ĳnke* ‘još’: *j* je sažeti oblik od *ęj*, 3. l. gl. *fi* ‘biti’: u svim smo mjestima zapisali *fi* (*jo sam*) [Byhan navodi *fi, fost*, u (IrG: 215), Popovici *fi, fost* (DRI: 109), Pušcariu, Cantemir, Sârbu i Fraĳilă i Kovačec *fi* (Sİr: 310; Tİr: 165; Dİr: 212; IrHR: 78)] < lat. *fĳeri*¹³, REW: 3288; *nu* je negacija koja se, za razliku od drugih rumunjskih dijalekata, u istrorumunjskome rabi samo uz glagol¹⁴: u svim smo anketiranim mjestima zapisali *nu* [u literaturi nalazimo: *nu* (IrG: 289, Sİr: 317, Vİr: 136, DRI: 129), *nú* (IrHR: 129)] – domaća riječ: dr.; ar.; mr. *nu* (DEX: 701; DDAr: 787; DMr: 208) < lat. *non*, REW: 5951; *ĳnke* je domaći prilog: u Šušnjevcici i Novoj Vasi zabilježili smo *ĳnke*, u ostalim mjestima *ĳnke* – Maiorescu ima *ĳnche* (Vİr: 108), Popovici *ĳnke, ĳnke* (DRI: 115), Sârbu i Fraĳilă *ĳnke* (Dİr: 219), Kovačec *ĳnke, ĳnka* (IrHR: 92) < lat. **anque*, LEI: II/1517¹⁵ > dr.

¹¹ Popovici ima *zori* (DRI: 168), u značenju ‘daniti se’, a Kovačec *zori* (IrHR: 226) u značenju ‘izorati’, što nema veze s predmetom našeg trenutnog interesa.

¹² Kromonimi tipa *verde* domaći su [*vérde* (IrG: 380), *verde*, mn. *verzi* (Vİr: 156), *verde* (Tİr: 185), *vérde* za Žejane (IrHR: 212)] < lat. **vĳrdis*, REW: 9368a.2 > dr. *vérde* (DEX: 1156); ar. *veárde* (DDAr: 1106); mr. *veárdi* (DMr: 324), *vĳárd* (DMr: 325)

¹³ Sârbu i Fraĳilă navode rekonstrukciju lat. **fire* (Dİr: 212, s. v. *fi*), što ima i Popovici (DRI: 109, s. v. *fi*).

¹⁴ Za običnu smo negaciju u svim selima zabilježili *ne*. U literaturi nalazimo *ne* (IrG: 286, Sİr: 316, Vİr: 135, DRI: 128, Tİr: 172, Dİr: 236), *né* (IrHR: 125). Posuđenica iz čakavskoga: čak. *ne* < prslav. **ne* (SES: 376).

¹⁵ Rumunjski etimolozi oko ove riječi nisu jednoznačni (npr. Pušcariu, Cioran). Ni talijanski se etimolozi ne slažu oko tal. *anche* koje je iste etimologije: npr. P. Zolli uz tu natuknicu

incă (DEX: 520); ar. *ninga* (DDAr: 767), *nica* (DArM: 317), *ninga* (DArM: 373), *ningə* (ADK: 238); mr. *áčă* (DMr: 14).

Za *frut* i *žir* v. 1.

1.2. Prezreo plod

U Žejanama *prezriju žir*, u Šušnjevići *čáro zdrivu žir*, u Novoj Vasi *prezdril frut*, u Jesenoviku *frutu prezdrivu*, u Letaju, Mihelima i Kostrčanu *previše zdri frut*, u Zankovcima *previše zdril frut*, u Trkocima *prezdril frut*, u Brdu *prezdri frut*, u Škabićima *prezrilit frut*.

Za drugi dio tvorenicā s prefiksom *pre-* [< prslav. **per-* (SES: 485)] tipa *prezdril* i sl. [u Brgudu *prezrèl plòd*, u Čepiću *prezrèli frùt* (IrLA: 1608), u Sve-tvinčentu *prezrija plòd*, u Valturi *prezrija plòd*, u Čabrunićima *prizdrija plòd* (ILA: 1608)] te za oblike tipa *zdri(l)* i sl. v. 1.1., za *žir* i *frut* 1.

Ostaje nam obraditi dva priloga, *čáro* ‘jako, veoma, vrlo’¹⁶ i *previše*. Prvi je domaći: u Šušnjevići *čáro*, u ostalim juž. selima *č* [Pušcariu ima *čáro* (SIr: 308), Kovačec *t''áro* (IrHR: 205 – za juž. s.), ostali nemaju] < lat. *talis* ‘takav’¹⁷, REW: 8543 > dr. *táre* (DEX: 1070); mr. *tári* (DMr: 291); drugi iz čakavskoga: npr. na Boljunštini *previše* (RBG), u Belom na Cresu *previše* (BBT: 362), *pre-* (v. gore) + *više* < prslav. **vyš'e* (ESSJ: IV/322, s. v. visòk).

1.3. Gnjlili plod

U Šušnjevići *gnivu žir*, u Jesenoviku *frutu gnil*, u Škabićima, Trkocima i Zankovcima *gni frut*, u Novoj Vasi, Letaju, Brdu, Mihelima i Kostrčanu *gnivu frut*, a u Žejanama smo zapisali množinski oblik *gnil žirure*.

Za *žir* i *frut* v. 1.

Za pridjev smo u Žejanama zapisali *gnil*, *-a*, *-o*; *gnil*, *gnile*, *gnil*, u Škabićima, Trkocima i Zankovcima *gni*, *gnila*, *gnilo*; *gnili*, *gnile*, *gnili*, u Šušnjevići i Novoj Vasi *gnivu*, *gnile*, *gnilo*; *gnili*, *gnile*, *gnili*, u Letaju *gnivu*, *gnila*, *gnilo*; *gnili*, *gnile*, *gnili*, u ostalim južnim selima *gnivu*, *gnile*, *gnilo*; *gnili*, *gnile*, *gnili*.

Byhan donosi *gnil*, *gniv(v)u*, *gnivle* (IrG: 233), Popovici *gnivu*, *gnivle* (DRI: 112), Kovačec *gnivu* (*gnil*, *gni*), *gnivla*, *gnivi* (*gnivli*), *gnivle* za Žejane, *gnivu*, *gnivle*, *gnivlo* za Šušnjeviću i Novu Vas (IrHR: 84)¹⁸. Posuđeno iz nekog čakavskog go-

piše: “Etim. incerta. Forse ricavato da *ancóra*. Il LEI: II 1517 preferisce un lat. parl. **anque*, che soddisfa l'evoluzione in tutte le lingue romanze (DELI-cd).

¹⁶ U Žejanama nemaju te riječi.

¹⁷ “Evoluția semantică nu a fost niciodată explicată satisfăcător, încercându-se explicații de tipul »anume, cineva« devinând semantic spre »atât de important« (Titkin; Cioranescu, 8528). Aceste încercări sunt lipsite de spirit științific și nu pot fi acceptate.” (DELR: 819, s. v. țare).

¹⁸ Ono što smo mi zabilježili ne poklapa se u potpunosti s onim što je prije nas zapisao A.

vora: npr. u Brgudu *gñil plôd*, u Čepiću *gñili früt* (IrLA: 1609), u Orbanicima i Poveljanama na Pagu *gnjil* (ČDO: 446; RGP 114), na Braču *gñil* (RBČG: 253), na otoku Murteru *gnjil*, *gnjila*, *gnjilo* (RGOM: 92). Pridjev je nastao od glagola. Glagoli tipa *gñilej* odgovaraju čakavskim oblicima: npr. u Pićnu *gnjilit* (PI: 36), u Čepiću *kôren gñili*, u Brgudu *kôrjeñe gñije*, (IrLA: 1722), u Svetvinčentu, Čabrunićima i Ližnjanu *gñijãti* (ILA: 1722), u Medulinu također (OA), u Valturi *gñijãt* (ILA: 1722), u Senju *gnjilit* (SR: 35), na otoku Murteru *gnjijãti* (RGOM: 92) – u osnovi je navedenih glagola prslav. **gniti* (SES: 146, s. v. gn íti).

1.4. Crvljiv plod

U Novoj Vasi *jermliiv frut*, u Jesenoviku *frutu čarvliv*, u Letaju i Zankovicima *čarvliv frut*, u Brdu i Škabićima *čarliv frut*, u Trkovicima, Mihelima i Kostrčanu *čarviv frut*, dok su nam u Žejanama i Šušnjevići odgovorili opisno: *bolno de ylërmu*, odnosno *ziru plir de lërm*.

U ovom ćemo odjeljku obraditi pridjeve tipa *čarvliv*, *jermliiv* ‘crvljiv’; *bolon* ‘bolestan’; *plir* ‘pun’ i prijedlog *de* ‘od’. Za *frut*, *zir* i *plod* v. 1.

Za pridjeve tipa *čarvliv* u istrorumunjskim repertoarima kojima se služimo ne nalazimo odgovarajućih oblika. Mi smo u Jesenoviku zabilježili *čarvliv*, -a, -o; -i, -e, -i, u Brdu i Škabićima *čarliv*, -a, -o; -i, -e, -i, u Trkovicima, Mihelima i Kostrčanu *čarviv*, -a, -o; -i, -e, -i. Pridjevi su posuđeni iz nekog čakavskog govora: npr. u Brgudu *čarliv plôd*, u Čepiću *čarliv früt* (IrLA: 1610), u Svetvinčentu, Čabrunićima i Ližnjanu *črvliv plôd*, u Valturi *črvliv plôd* (ILA: 1610), u Medulinu *črvliv* (RMG: 40), u Pićnu *črvliv*, *črvlivva*, *črvlivvo* (PI: 21), u Orbanicima *črvlivva* (ČDO: 430), u Novom Vinodolskom *črvliv*, *črvliv* (RČGNV: 40), u Rukavcu *črviv* (RČGR: 52) – izvedenice od *črv*: npr. u Medulinu (RMG: 40), u Rukavcu (RČGR: 52), u Novom Vinodolskom (RČGNV: 40), u Vrgadi (RGV: 38), na Braču (RBČG: 165) < prslav. **črvv* (SES: 77).

Ni za pridjeve tipa *jermliiv* u istrorumunjskim repertoarima kojima se služimo ne nalazimo odgovarajućih oblika. Mi smo u Novoj Vasi zabilježili *jermliiv*, -e, -o; -i, -e, -i – taj je pridjev poznat i u Šušnjevići, Mihelima i Kostrčanu (u potonja dva mjesta ž. r. jd. *jermliiva*). Riječ je o hibridnoj izvedenici od domaćih riječi za ‘crv’ tvorenoj prema čakavskom modelu pridjeva na -liv: u Žejanama smo zapisali *ylërmu*, -u, *ylërmure*, -urle m., u svim južnim selima *lërm*, -u, -o, -i m., u Šušnjevići, Novoj Vasi, Mihelima i Kostrčanu i *jerm*, -u, -o, -i m. Byhan navodi *lërm* i *lërm* (IrG: 270; 233), Popovici *lërm*, -u (DRI: 122), Cantemir *lërm*, -i (TIr: 169), Maiorescu *iërm*, *iërme*, *ghërm*, *ghërme* (DIr: 128), Kovačec *ylërmu* (rijetko *ylërm*, -u), mn. *ylërmure*, -urle i *ylërmi* za Žejane (IrHR: 84), *lërmu*, *lër-*

Kovačec, no naknadnim smo provjerama na terenu nedvojbeno utvrdili da su i svi oblici koje donosi Kovačec još uvijek u normalnoj uporabi.

mi za Šušnjivicu i Novu Vas i *jérmu* za Novu Vas u starijih govornika (IrHR: 109) – sve ‘crv’. Domaća riječ: dr. *viérme* (DEX: 1161), ar. *ýermu* (DDAr: 9243); mr. *g’ mi* (MrA: 115) < lat. *věrmis*, REW: 9231; DER: 9243.

Sintagma *bolno de ýlèrmu* doslovce znači ‘bolesno od crva’. Pridjev tipa *bolan* i sl. ‘bolestan’ poznat je u svim istrorumunjskim govorima: u Šušnjivici i Novoj Vasi zapisali smo *bolan*, *bolne*, *bolno*; *bolni*, *bolne*, *bolni*, u Letaju *bolan*, *bolna*, *bolno*; *bolni*, *bolne*, *bolni*, u Škabićima i Mihelima *bolen*, *bolna*, *bolno*; *bolni*, *bolne*, *bolni*, u ostalim mjestima *bolan*, *bolna*, *bolno*; *bolni*, *bolne*, *bolni*. Byhan navodi *bólqn* (IrG: 196), Pušcariu *bol(ā)n*, *-ne* (SIr: 305), Sârbu i Fraţilā *bolān* (DIr: 192), Kovačec *bólān*, *bólne* za juţna sela i *bólān*, *bólna* za Źejane (IrHR: 40). Pridjev je posuđen iz nekog čakavskog govora: npr. u Boljunu *bōlan* (RBG), na Roveriji *bolan*, *bolna* (RR), na Grobinštini *bōlān* (GG: 178), na Braču *bōlan*, *-lna*, *-lno* (RBČG: 123) < prslav. **bolēti* (SES: 40).

Sintagma *ziru plír de lèrm* doslovce znači ‘plod pun od crvā’. Za pridjev ‘pun’ u Šušnjivici i Novoj Vasi zapisali smo *plír*, *-ε*, *-o*; *-ø*, *-e*, *-i*, u ostalim mjestima *plír*, *-a*, *-o*; *-ø*, *-e*, *-i*. Maiorescu ima *plir*, *plirā* (VIrR: 117), Byhan i Pušcariu *pl’ir* (IrG: 310; 320), Cantemir *pl’ir*, *-e* (TIr: 175), Sârbu i Fraţilā *plir* (DIr: 251), Kovačec *pl’ir*, *-e* za Šušnjivicu i *pl’ir*, *-a* za Źejane (IrHR: 148). Domaća riječ: dr. *plin*, *-ā* (DEX: 808); ar. *plin*, *-nā* (DDAr: 865); mr. *(am)plin* (DER: 6518) < lat. *plēnus*, REW: 6596.

Prijedlog *de* domaća je riječ koju smo zabilježili u svim mjestima. Oblik je jedinstven i u svim istrorumunjskim repertoarima kojima se sluţimo: *de* (VIr: 103; IrG: 204; DRI: 106; SIr: 308; TIr: 164; DIr: 205; IrHR: 66) < lat. *de*, REW: 2488 > dr. *de* (DEX: 262); ar. *di* (DDAr: 382; DArM: 191); mr. *di* (DMr: 107).

1.5. Sočan plod

U Źejanama smo dobili odgovor *ziru plír de sok*¹⁹, u Šušnjivici *sugos frut*, u Novoj Vasi i Škabićima *guştōţ frut*, u Jesenoviku *frutu sočān*, u Letaju, Brdu, Trkovcima, Zankovcima i Kostrčanu *sočān frut*, dok su nam u Mihelima odgovorili rečenicom *frutu āre čuda sok*.

U ovom ćemo odjeljku obraditi pridjeve *guştōţ*, *sočān* i *sugos*, glagol (3. l. jd.) *āre* i prilog *čuda*. Za *zír* i *frut* v. 1., za *plír* 1.4., za *de* 1.4., za *sok* 1.5.1.

Iz rečenice *frutu āre čuda sok* ‘plod ima mnogo soka’ obradit ćemo dvije riječi, glagolski oblik *āre* (3. l. jd. glagola *(a)vε*) ‘imati’ i prilog *čuda* ‘mnogo’. Za prvo smo u Źejanama zabilježili *avε* (*jo ām*), u juţnim selima *vε* (*jo ām*). Maiorescu ima *am*, *a avè*, *avut* (VIrR: 92), Byhan *avé*, *am* (IrG: 190), Popovici *(a)vε*, *-ut*, *ām* (DRI: 89), Pušcariu *avé* (SIr: 302), Cantemir *(a)vε*, *ūam*, *avut* (TIr: 157), Sârbu i Fraţilā *avε* (DIr: 188) i *vε* (DIr: 286), Kovačec *avé* za Źejane

¹⁹ U Brgudu *plōd pūn sōka* (IrLA: 1614).

(IrHR: 26) i *ve* za juž. s. (IrHR: 211). Domaća riječ: ar. *aveá, am* (DEX: 77); ar. *am, avúí, avút, aveáre* (DDAr: 87), *am, avui, avut, aveari* (DAR: 23); mr. *am* (DMr: 11) < lat. *habēre*, REW: 3958. Za drugo smo u Novoj Vasi zapisali *čude*, u Šušnjevići *cude*, u ostalim mjestima *čuda* – u literaturi nalazimo: *tšúde* (IrG: 372), *řude* (SIR: 328), *ciudă* (VIR: 117), *cúda* (TIR: 162), *čude, -a, -o* (DRI: 106), *čúda* (TIRG: 161), *čúda, čúde, řúde* (IrHR: 63) – posuđenica iz nekog čakavskog govora: *čudo, čuda* (Istra, Dalmacija), pridjev nastao od imenice *čudo* < prslav. **čudo* (SES: 77); u Istri koriste uglavnom oblik *čuda*, a u Dalmaciji *čudo*: npr. u Labinu *cūda* (RLC: 65), u Pićnu *čúda* (PI: 21), u Orbanicima *čúda* (ČDO: 430); u Vrgadi, Kukljici, Rivnju, Salima *čúdo* (RGV: 38; RGK: 44; RRG: 72; RGS: 58).

Pridjev *guštož* u sintagmi *guštož frut* znači ‘pun užitka; ukusan; sočan’: mi smo²⁰ u Žejanama zapisali *guštož, -a, -o; -ø, -e, -i*, u Šušnjevići *gustos, -ε, -o; -i, -e, -i*, u Novoj Vasi *guštož, -ε, -o; -i, -e, -i*, u ostalim južnim selima *guštož, -a, -o; -i, -e, -i*²¹. Autori istrorumunjskih repertoara kojima se služimo nemaju ovaj pridjev, no imaju imenicu: Byhan navodi *gušt* (IrG: 227), Popovici *gušt* (DRI: 114), Sârbu i Frañilă *guș(t)* (DIR: 216) – u značenju ‘užitak; ukus’. Mi smo u Žejanama zapisali *gušt, -u, -e, -ele m. i gušt, -u, -ure, -urle m.*, u Šušnjevići *gust, -u, -ure, -urle bg.*, u ostalim južnim selima *gušt, -u, -ø, -i m.*, u Novoj Vasi, Škabićima i Jesenoviku i *gušt, -u, -ure, -urle bg.* Riječ postoji i u drugim rum. dijalektima: dr. *gust* (DEX: 439); ar. *gústu* (DDAr: 509), *guštu* (DDAr: 531)²² – sve u značenju ‘ukus; užitak’. Za dr. i ar. nalazimo i pridjev: dr. *gustos* (DEX: 439); ar. *gustós* (DDAr: 509), *guštós* (DDAr: 531). Krajnji je etimon navedenih riječi lat. *gustus*, REW: 3927. Čini nam se najekonomičnijim zaključiti da su budući Istrorumunji i imenicu i pridjev prenijeli preko Dunava, i kasnije je preoblikovali prema čakavskim mletacizmima tipa *gušt*²³: npr. na Roveriji *gušt* (RR), u Orlecu *gūšt* (ČDOC: 250), na Grobinštini *gūšt* (GG: 271), u Pićnu *guš, guštòš* (PI: 39), u Medulinu *gūšt, guštòž* (RMG: 76), u Labinu *gušt* (RLC: 99), na Braču *gūšt, guštòž* (RBCG: 275, 276). U osnovi su navedenih riječi (istro) mlet. *gusto* (VG: 466; GDDT: 286), *gusto* (DDP: 127), odnosno *guš'tožo* (ILA: 1613).

Pridjev *sočan*²⁴ [u Šušnjevići smo zapisali *sočan, sočne, sočno; sočni, sočne,*

²⁰ Pridjevi ovoga tipa postoje i u mjestima u kojima ih nismo dobili kao odgovor na pitanje *sočan plod*, pa tako i navodimo.

²¹ Svi navedeni pridjevi znače i ‘ukusan’.

²² Za mr. usp. *gustári* ‘a gusta dintr-o mânzare; a mânca puțin dintr-o mânzare’ (MrA: 80), *gustári* = *gustare* (DMr: 148).

²³ S umjesto š u šušnjevskom govoru posljedica je fonetskih zakonitosti toga idioma, no moglo bi se reći i da je upravo zbog tih zakonitosti izvorni sverumunjski oblik ostao nepromijenjen.

²⁴ Pridjevi ovoga tipa u uporabi su i u mjestima u kojima ih nismo dobili kao odgovor na

sočni, u Novoj Vasi *sočan, sočne, sočno; sočni, sočne, sočni*, u Jesenoviku *sočen, sočna, sočno; sočni, sočne, sočni*, u ostalim mjestima *sočan, sočna, sočno; sočni, sočne, sočni* – od autora istrorumunjskih repertoara kojima se služimo samo Sârbu i Frațilă imaju *sočni, -čna, -čno* (DIr: 277)] posuđen je iz nekog čakavskog idioma: npr. diljem Istre i Dalmacije *sôčan* (OA), izvedenica od imenice tipa *sok* [> u svim mjestima *sok, -u, -ure, -urle m.*, u južnim selima (rjeđe) još i *sok, -u, -ø, -i* – od autora istrorumunjskih repertoara kojima se služimo Byhan ima *sok* (IrG: 344), Sârbu i Frațilă *soc* (DIr: 277)]; npr. u Brgudu i Čepiću *sôk* (irLA 1615), Funtani *sòk* (MFR: 70), na Braču *sôk* (RBČG: 879), u Senju *sôk* (SR: 135) < prslav. **sokъ* (SES: 591).

Pridjeve tipa *sugos* ne nalazimo u autora istrorumunjskih repertoara kojima se služimo. Mi smo²⁵ u Šušnjevici zapisali *sugos, -ε, -o; -ø, -e, -ø*, u Novoj Vasi *šugož, -ε, -o; -ø, -e, -ø*, u ostalim južnim selima *šugož, -a, -o; -ø, -e, -ø*, u Žejanama *šugož, -a, -o; šugoži, šugože, šugoži*. Kovačec za Šušnjevicu ima imenicu *súgo* ‘sok, umak’ (IrHR: 185): mi smo u Šušnjevici zabilježili *sugo, sugo/sugu, sugi, sugi m.*, u ostalim južnim selima *šugo, šugo/šugu, šugi, šugi m.*, u Jesenoviku i Letaju i *šug, -u, -ø, -i m.*, potonje i u Žejanama. Riječ je o posuđenicama iz nekog čakavskog govora: npr. na Roveriji *šugo* (RR), u Orbanićima, Medulinu i Funtani *šúgo* (ČDO: 565; RMG: 235; MFR: 77), u Labinu *šūgo* (RLC: 276), u Pićnu *šùgo* (PI: 116), u Belom na Cresu *šûgo* (BBT: 471), na Grobinštini *šüg* (GG: 648); u Medulinu, Valturi i Vižinadi *šugôš* (OA) < (istro)mlet. *sùgo, sugòfo* (DDP: 269), *sugo* (BOE 722; VG: 1119) – u osnovi je (istro)mlet. riječi lat *sūccus*, REW: 8419.

1.5.1. Sok

U Žejanama vele *sok, -u, -ure, -urle m.*, u Brdu i Škabićima *sok, -u, -ure, -urle bg.*, u Šušnjevici *sugo, sugu, sugi, sugi m.*, u ostalim južnim selima *sok, -u, -ø, -i m.*

V. 1.5.

1.6. Zakrčljali plodovi

U Žejanama *škartlivi žirure*, u Novoj Vasi *osušiti frut*, u Jesenoviku *posušiti frut*, u Letaju, Brdu, Škabićima i Trkovicima *karležlivi frut*, u Zankovicima, Mihelima i Kostrčanu *grišpavi frut*, a u Šušnjevici smo dobili jedninsku sintagmu *krăstav zir*.

U ovom ćemo odjeljku obraditi pridjevske oblike tipa *grišpavi, krăstav*,

pitanje sočan plod, pa tako i navodimo.

²⁵ Pridjevi ovoga tipa u uporabi su i u mjestima u kojima ih nismo dobili kao odgovor na pitanje *sočan plod*, pa tako i navodimo.

kərležlivi, *osušiti*, *posušiti* i *škartlivi* – svi su navedeni oblici, osim *krāstav*, u množini. Žejanski oblik nismo potvrdili u južnim selima, dok su svi ostali poznati u svim mjestima. Sve čakavizmi. Za *žir* i *frut* v. l.

Pridjeve tipa *grišpav* ‘naboran’ ne nalazimo u istrorumunjskim repertoarima kojima se služimo. Mi smo u Žejanama zapisali *γrišpav*, -a, -o; -i, -e, -i, u Šušnjevi i Novoj Vasi *grišpav*, -ε, -i; -i, -e, -i, u ostalim južnim selima *grišpav*, -a, -i; -i, -e, -i. Posuđeno iz nekog čakavskog govora: npr. u Medulinu *grišpav* (RMG: 75), na Roveriji *grišpav* (RR), izvedenice na -av od imenice tipa *grišpa* (> ir. *grišpe*, -a, -e, -ele ž. u Novoj Vasi, *grišpe*, -a, -e, -ele ž. u Šušnjevi, *grišpa*, -a, -e, -ele ž. u svim ostalim mjestima): npr. u Korčuli, Senju *grišpa* (RGGK-cd; SR: 37), u Funtani *grišpa* (MFR: 32), u Labinu *grišpa* (RLC: 98), u Medulinu *grišpa* (RMG: 75), na Braču *grišpa* (RBČG: 267), u Belom na Cresu *grišpa* (BBT: 124) < (istro)mlet. *grespa* (BOE 317; VG: 456), *grèspa* (DDP: 125), *grèspa* (DDC: 96), poimeničeni pridjev *grespo* (BOE 317; VG: 456), *grèspo* (DDC: 96) < lat. *crīspus*, REW: 2329 [> tal. *crespo* → *crespa* (DLI-cd)].²⁶

U istrorumunjskim repertoarima kojima se služimo nema pridjeva tipa *krāstav* ‘krastav’ (kako ćemo vidjeti niže ima imenica). Mi smo u Šušnjevi i Novoj Vasi zapisali *krāstav*, -ε, -o; -i, -e, -i, u svim ostalim mjestima *krāstav*, -a, -o; -i, -e, -i. Pridjev je posuđen iz nekog čakavskog idioma: npr. u Senju *krāstav* (SR: 59), na Braču *krāstov* (RBČG: 407), izvedenice na -av od imenice tipa *krasta* [> u Šušnjevi i Novoj Vasi *krāste*, -a, -e, -ele ž., u svim ostalim mjestima *krāsta*, -a, -e, -ele ž. – Sârbu i Fraṭilă donose *krast* (DÎr: 200), Kovačec *crāsta* (IrHR: 55 – za Žejane)]; npr. u Orbanicima kod Žminja, Medulinu, Senju *krāsta* (ČDO: 472; RMG: 107; SR: 59), na Braču *krāsta* (RBČG: 407) < prslav. **korsta* (SES: 269).

Ni pridjev tipa *kərležlivi* ‘kržljav’ ne nalazimo u istrorumunjskim repertoarima kojima se služimo. Mi smo u Šušnjevi zabilježili *kərležlivi*, -ε, -o; -i, -e, -i i *kərležlivi*, -ε, -o; -i, -e, -i u Novoj Vasi *kərležlivi*, -ε, -o; -i, -e, -i, u svim ostalim mjestima *kərležlivi*, -a, -o; -i, -e, -i. Posuđenice iz nekog čakavskog govora: npr. u Čepiću *kəržlăvi frūti*, u Brgudu *zakəržlali* (IrLA: 1611)²⁷. Osnova je navedenih pridjeva prslav. **kərğa* (SKOK: II/212, s. v. křšljav).

Pridjevi tipa *osušiti* ‘osušen’ i *posušiti* ‘posušen’ zapravo su participi glagola tipa (*p*)*osuši*. Mi smo u Šušnjevi zapisali (*p*)*osusi* (*se*) (*jo* (*me*)) (*p*)*osusešk*, u svim ostalim mjestima (*p*)*osuši* (*se*) (*jo* (*me*)) (*p*)*osuseš* i odgovarajući pridjevski particip: u Šušnjevi *posušiti*, -ε, -o; -i, -e, -i, u Novoj Vasi *posušiti*, -ε, -o;

²⁶ Usput, u čakavskom postoji i glagol: npr. u Medulinu *grišpati* (RMG: 75), u Orlecu na Cresu *na-grišpat*, *na-grišpevāt* (ČDOC: 249), *grišpāt se* (GG: 268), *nagrīšpāt* (GG: 389), u Pićnu *nagrēšpat* (PI: 69), u Labinu *nagrīšpat* (RLC: 166), na Braču *grīšpat* (RBČG: 267), u Senju *grīšpat se* (SR: 37), *nagrīšpat se* (SR: 81), u Senju *grīšpat (se)* (BBT: 124).

²⁷ Usp. i gl. *zakřžljăvet* u boljunskim govorima (RBG).

-*i*, -*e*, -*i*, u svim ostalim mjestima *posušit*, -*a*, -*o*; -*i*, -*e*, -*i* – Popovici ima *ošuši*, -*it*, -*esc* (DRI: 132), Sârbu i Frațilă *osuși se* (DIR 245), Kovačec *osuși se* (IrHR: 139); Sârbu i Frațilă *posuși se* (DIR: 256). Posuđeno iz nekog čakavskog idioma: npr. u Labinu *osūšen* (RLC: 186), na Braču *osūšen* (RBČG: 620), u Belom na Cresu *osūšen* (BBT: 284); u Belom na Cresu *posūšen* (BBT: 338). Navedeni su čakavski oblici participi glagola tipa *osušit(i)*: npr. Labinu *osušit* (RLC: 186), u Medulinu *osušiti* (RMG: 161), na Braču *osūšit (se)* (RBČG: 620), u Belom na Cresu *osušit (se)* (BBT: 284); u Belom na Cresu *posušit* (BBT: 338), na Grobinštini *posūšet*, *pošūšet* (GG: 506), na Braču *posūšit (se)* (RBČG: 715). Oblici tipa (*p*)*osušit(i)* sastavljeni su od, *o*- < prslav. **o* (SES: 390), odnosno **po*- (SES: 457) i *sušit(i)*, od *suh* < prslav. **suhъ* (SES: 618).

Pridjev *škartljev* 'koji je za baciti' nismo potvrdili u južnim selima, a ne nalazimo ga ni u istrorumunjskim repertoarima kojima se služimo. U osnovi im je čakavski pridjev tipa *škartljev* koji nismo uspjeli potvrditi. Potvrdili smo: npr. na boljunštini *škârt* (imenica i pridjev), *škartât*, *škartêvat* (RBG), na Boljunštini *škârt*, *škârtât* (GG: 630), u Pićnu *škart* (PI: 110), u Funtani *škartâti* (MFR: 74), u Labinu *škartât* (RLC: 268), u Orbanicima *škârta*, adv. *škârto* (ČDO: 560), na Braču *škârt*, *škartât* (RBČG: 926), u Rukavcu *škârtât*, *škârtêvat* (RČGR: 272). U osnovi su navedenih riječi (istro)mlet. *scartâr*, *scarto* (BOE: 621), *scartar* (VG: 963), *scarto* (VG: 964), *scârtar*, *scârto* (DDP: 236)²⁸ – tal. *scar-to*: "Comp. parasintetico di *carta* (da gioco)²⁹ col pref. *s*-³⁰." (DELI-cd).³¹

1.7. Rano voće, prvo voće

U Žejanama smo zabilježili *râni žirure*, u Šušnjevići *râne žirure*, u Brdu i Škabićima *râne fruture*, u Mihelima *p̄rvi frut*, u ostalim južnim selima *râni frut*, u Novoj Vasi i *p̄rvi frut*.

Navedene sintagme znače 'prvi plodovi', odnosno 'rani plodovi'. U ovom ćemo odjeljku obraditi redni broj 'prvi, -a, -o' i pridjev 'rani, -a, -o'. Za *frut* i *žir* v. 1.

Za redni broj 'prvi' u Šušnjevići i Novoj Vasi zapisali smo *p̄rvi*, -*e*, -*o*; *p̄rvi*, -*e*, -*i* i *p̄rvi*, -*a*, -*o*; *p̄rvi*, -*e*, -*i*, potonje i u svim ostalim selima. Byhan navodi

²⁸ U značenju 'škart' Byhan ima *škartin* (IrG: 339), što mi nismo potvrdili, a usporedivo je s mlet. *scartin* "le carte che non fanno giuoco" (BOE: 621)

²⁹ < grč. *charta*, REW: 1866.

³⁰ < lat. *ex*-.

³¹ Za sln. *škârt* 'slabi, nekvalitetni izdelki', *škartîrati* 'izložiti nekvalitetne izdelke' M. Snoj piše: "Preuzeto iz it. *scarto* 'izložitev, izloženo blago', *scartare* 'izložiti, izvreči', kar je prvotno kvartopirski izraz s pomenom 'odvreči, izvreči nepotrebne karte ali karte določene barve'. (...) It. beseda je sestavljena iz it *s*- 'od, brez, proč' (lat. *ex*-) in izpeljanke iz *carta* v pomenu 'igralna karta.'" (SES: 635, s. v. *škârt*).

prvi, -*ve* (IrG: 322), Popovici *prvi*, -*a*, -*o* (DRI: 141), Pušcariu *prvi*, -*e* (SIr: 322), Cantemir *pârvi*, -*e* (TIr: 175), Sârbu i Frațilă *pârvi*, *pârva*, *pârvo* (DIr: 248), Kovačec *pârvi*, *pârva* za Šušnjevicu i Žejane (IrHR: 144). Posuđenica iz nekog čakavskog govora: npr. u Svetvinčentu, Čabrunićima, Valturi i Ližnjaju *přvi* (ILA: 301), u Brgudu i Čepiću *pðrvi* (IrLA: 301), isto u Senju (SR: 121), na Braču *prvī* (RBČG: 783) < prslav. **prvъ* (SES: 512).

Autori istrorumunjskih repertoara kojima se služimo nemaju pridjev tipa *râni*, samo prilog: Pušcariu navodi *râno* (SIr: 323), Cantemir *râno* (TIr: 178), Sârbu i Frațilă *rano* (DIr: 265), Kovačec *râno* (IrHR: 164)³². Što se pridjeva tiče, mi smo u Šušnjevicu i Novoj Vasi zapisali *râni*, -*e*, -*o*; -*i*, -*e*, -*i*, u Škabićima i Zankovcima *râni*, -*e*, -*o*; -*i*, -*e*, -*i*, u ostalim selima *râni*, -*a*, -*o*; -*i*, -*e*, -*i*. Posuđenica iz nekog čakavskog idioma: npr. u Brgudu *râno vðće*, u Čepiću *râni frùti* (IrLA: 1605), u Orbančićima kod Žminja i Medulinu *rân* (ČDO: 535; RMG: 198), u Orlecu na Cresu *râni* (ČDOC: 339), na Grobinštini *rânī* (GG: 556)³³ < prslav. **ranъ* (SES: 522).

1. 8. Kasno voće

U Novoj Vasi čuli smo *ča maj amənac frut*, u Jesenoviku *pozni frut*, u Letaju, Brdu, Trkovicima, Mihelima i Kostrčanu *kəsni frut*, u preostala tri mjesta odgovor smo dobili samo u jednini: u Žejanama *amənat žir*, u Škabićima i Zankovcima *kəsən frut*.

Za *frut* i *žir* v. 1., a u ovom ćemo odjeljku obraditi pridjeve u značenju 'kasni', česticu za tvorbu komparativa *mai* 'više' i pokazni pridjev *ča*.

Počet ćemo s domaćim pridjevom³⁴ *amənat*: u Žejanama smo čuli *amənat*, -*a*, -*o*; *amənac*, *amənate*, *amənac*, a u južnim selima postoje zapravo tri oblika ovoga pridjeva: *amənat*, -*a*, -*o*; *amənac*, *amənate*, *amənac* (u Šušnjevicu i Novoj Vasi za ž. r. jd. *amənate*); *mnāt*, -*a*, -*o*; *mnāc*, *mnāte*, *mnāc* (u Šušnjevicu i Novoj Vasi ž. r. jd. *mnāte*) i *mənāt*, -*a*, -*o*; *mənāc*, *mənāte*, *mənāc* (u Šušnjevicu i Novoj Vasi ž. r. jd. *mənāte*) – uz potonje valja zaključiti nepouzdanost³⁵. U istrorumunjskim repertoarima kojima se služimo nalazimo samo prilog: Maiorescu navo-

³² Mi smo taj prilog u svim istrorumunjskim mjestima zabilježili kao *râno*. Čakavizam: npr. u Svetvinčentu, Čabrunićima i Ližnjaju *râno* (ILA: 368), isto u Medulinu i Senju (RMG: 198; SR: 124), u Funtani *râno* (MFR: 64).

³³ Oblici tipa *rani* određeni su, no rabe se i kao neodređeni.

³⁴ Oblik je u svim mjestima u uporabi i kao prilog: *amənat*, *mnāt*, *mənāt* 'kasno' – potonje nepouzdanost (v. i sljedeću bilješku).

³⁵ Jer smo odgovor, od svih ispitanika, dobili tek nakon našeg inzistiranja [željeli smo naime potvrditi prilog koji je zapisao Maiorescu uz *mnat* s napomenom "mai rar *mēnat*" – (VIrR: 112)]. Ispitanici su bez iznimke rekli da se može i tako reći, no po izrazima lica sudeći ne baš uvjerljivo.

di *amēnat*, *mnat*, *mēnat* (VIR: 92; 113), Byhan *amnôt*, *mnôt* (IrG: 186), Popovici *amānāt* (DRI: 87), Cantemir *amānāt* (TIR: 157), Sârbu i Frațilă *amânât* (DIR: 187), Kovačec samo za Žejane *amânât* (IrHR: 22). Domaća riječ. U osnovi je i pridjeva i priloga lat. *ad-mane*³⁶ (EWRS-LE: 79) > dr. *amânât* (DEX: 32); ar. *amânatu*, -*t*; -*tâ*, -*ti* (DAr 45 – pridj.), *amânatu* (DAr 45 – pril.); mr. *mânât* (DMr: 181 – pril.).

Novovaška sintagma *ča maj amənac* znači 'ti kasniji plodovi'. Drugi element, prilog *maj* 'više', čestica je za tvorbu komparativa (u svim smo mjestima zabilježili *maj*). Domaća riječ. Maiorescu donosi *mai* (VIR: 111), Byhan, Popovici, Pușcariu i Kovačec *maj* (IrG: 271; DRI: 122; 314; IrHR: 110), Sârbu i Frațilă *mâi* (DIR: 225) < lat. *magis*, REW: 5228 > dr. *mai* (DEX: 539); ar. *mai* (DDAr: 651); mr. *maj* (DMr: 179). Prvi je dio sintagme u biti pokazni pridjev koji ima ulogu poimeničenja pridjeva (komparativa) koji slijedi. Problem je što je oblik *ča* u ž. r. jd., a trebao bi biti u m. r. mn. jer je u Novoj Vasi imenica *frut* muškoga roda, dakle *čel' amənac frut*³⁷. Držimo da je konstrukcija o kojoj raspravljamo zapravo odraz modela slovenskih okolnih govora: sln. *ta* "člen, pog. (sc. razgovorno) za poudarjanje določne oblike pridevnika" (SSKJ-cd). Čestica se u sln. dijalektima koristi neovisno o rodu i broju pridjeva koji joj slijedi (npr. *oblekla je ta novo obleko*; *pozimi bo nosil ta visoke čevlje* – SSKJ-cd, loc. cit.). Držimo da su Istrorumunji sln. *ta* preveli pokaznim pridjevom u ž. r. *ča* koji se uporabom kao u sln. pretvorio u nepromjenljivu česticu za poimeničenje pridjeva³⁸. Sami smo pridjev i zamjenicu toga tipa zabilježili kako slijedi: u Žejanama *ačela*, *ačâl/ača*; *ačel'*, *ačâle/ačâle* i *čela*, *čâl/ča*; *čel'*, *čâle/čale*, u Novoj Vasi *čela*, *čâl/ča*; *ačel'*, *ačâle*, u Brdu i Škabićima *čela*, *čâl/ča*; *ačel'*, *ačâle*, u Šušnjevići *čela/čela*, *čâ*; *čel'i*, *čâle/čâle/čale*, u ostalim južnim selima *čela*, *čâ*; *ačel'*, *ačâle*. Domaća riječ. Maiorescu ima *acea*, *acele*; *acel*, *acești* (VIR: 91), *cel*, *cei*; *cea*, *cele* (VIR: 99), Byhan *atsél* (IrG: 190), *tšel*, *tșe*, *tšel'*, *tșêle* (IrG: 365), Pușcariu *țela*, *ța* (SIR: 328), Cantemir (*a*)*cél*, (*a*)*céa*; (*a*)*cel'*, (*a*)*céle* (TIR: 157), Sârbu i Frațilă *ačel*, *ačâ*, *ačel'*, *ačâle* (DIR: 186) i *čel*, *čâ*, *čâle* (DIR: 204), Kovačec za Brdo *čela*, *čâ*, (*ča*), *čel'i*, *čale* (*čâle*) (IrHR: 61), za Žejane *ačela*, *ačâ* (*ačâ*), *ačel'*, *ačâle* i *čela*, *čâ*, (*ča*), *čel'*, *čâle* (*čale*), za južna sela *čâla* (*čêla*), *ča* (*čâ*), *čel'*, *čale* (*čâle*, *čâle*) i za Šušnjevicu *țâla* (*țêla*), *ța* (*țâ*), *țel'i*, *țale*, (*țâle*, *țâle*) (IrHR: 21) < lat. **ecce-illu*³⁹ (DEX: 6) > dr. *acel*, *acela* (DEX: 6, DER: 43); ar. *ațel'*,

³⁶ = *ad* 'prema', REW: 136 + *mane* 'sutra', REW: 5294.

³⁷ Da je ispitanik upotrijebio imenicu *frut* kao dvorodnu (što je također moguće u Novoj Vasi), rekao bi *ča mai amənate fruture* umjesto *čale mai amənate fruture*.

³⁸ Taj se pridjev inače, uz ostalo, koristi i za poimeničenje pridjeva: "često sa službom odr. člana, odnosno radi izražavanja roda i broja ili pak radi poimeničenja pridjeva, bez pravoga pokaznog značenja" (IrHR: 21, s. v. *ačela*, *ačâ*), no kao promjenljiv: "*čela betâru čâie* 'djed'; *țel'i betâri* 'stari, starci'" (ibidem).

³⁹ "Lat. *ecce ille*, pasado a **ecce illum* o **eccum illum*" (DER: 43).

aṭeá (DDAr: 177); mr. *tseł, tséla* (DMr: 307). Ovaj pridjev/zamjenica postoji i u srednjem rodu čakavskoga tipa: u Šušnjevici smo zapisali *ca*, u Žejanama *čá*, u ostalim mjestima *ča*. Kovačec ima *čá, ča* za sva mjesta (IrHR: 61) i *ṭa, ṭá* za Šušnjevicu (IrHR: 202) – riječ tumači kao “pokazna zamjenica srednjeg roda”. Sârbu i Fraṭilâ također izdvajaju zamjenicu *čá* (DIr: 203) i *ṭá* (DIr: 290) navodeći kao značenje rum. ‘aceea’⁴⁰, dok Pušcariu uz *ṭa* samo daje naznaku pron. (sc. zamjenica) (SIr: 327) i upućuje na natuknicu ṭel koje nema, vjerojatno je mislio na ṭela, ṭa (SIr: 328).

Ostaje nam obraditi još dva pridjeva, tip *kāsən* i *pozən*, hrvatskog podrijetla. Uz domaći pridjev tipa *amənat* (v. gore) u svim mjestima rabe i oba čakavizma⁴¹: u Šušnjevici i Novoj Vasi *kāsən, kāsne, kāsno; kāsni, kāsne, kāsni*, u ostalim mjestima *kāsən, kāsna, kāsno; kāsni, kāsne, kāsni*, u Šušnjevici i Novoj Vasi još i *kāsən, kāsne, kāsno; kāsni, kāsne, kāsni*, a u ostalim južnim selima još i *kāsən, kāsna, kāsno; kāsni, kāsne, kāsni*; u Šušnjevici i Novoj Vasi *pozən, pozne, pozno; pozni, pozne, pozni*, u ostalim mjestima *pozən, pozna, pozno; pozni, pozne, pozni*. Posuđenice iz nekog čakavskog govora: u Brgudu *kāsno vōčē*, u Čepiću *kāsni frūti* (IrLA: 1607), u Svetvinčentu *kāsno žirje*, u Čabrunićima i Valturi *kāsno vōče* (ILA: 1066), u Orbanićima *kāsan* (ČDO: 463), na Braču i u Visu *kāsan* (RBČG: 375; LVJ: 220), na Boljunštini *kasnī* (RBG), na Grobinštini *kāsni* (GG: 303) < prslav. *kъsnъ (SES: 221, s. v. kásen); u Labinu *pōzni* (RLC: 215), u Orlecu i Belom na Cresu *pōzni* (ČDOC: 332; BBT: 346) < prslav. *pozde (SES: 481, s. v. pōzen). U istrorumunjskim repertoarima kojima se služimo za *pozən* ne nalazimo odgovarajućih oblika, a za tip *kāsən* samo u dva i to samo prilog: Byhan ima *kósno* (IrG: 252), Sârbu i Fraṭilâ *cāsno* (DIr: 196): mi smo u svim mjestima zabilježili *kāsno*, u svim ostalim južnim selima i *kāsno*, a u Jesenoviku, Letaju, Brdu i Mihelima i *kāsno* – u Labinu *kāsno* (RLC: 122), u Funtani *kāsno* (MFR: 39), u Medulinu *kāsno* (RMG: 98), na Braču i u Visu *kāsno* (RBČG: 376; LVJ: 220).

2. Zaključak

U istrorumunjskoj terminologiji koja se tiče plodova prevladavaju posuđenice iz čakavskih govora, od kojih su mnoge mletačkog podrijetla. Izravno posuđivanje iz (istro)mletačkoga moguće je, no jako ga je teško nedvojbeno utvrditi. Isto vrijedi i za izravne posuđenice iz slovenskih istarskih govora. U ovom je članku samo jedan oblik, pokazni pridjev *ča*, prikazan kao kalk prema slovenskim govorima.

⁴⁰ Dakle ‘taj, onaj’.

⁴¹ Drugi su Istrorumunji preuzeli vjerojatno tek na Krku ili u Istri.

Abecedni popis obrađenih istrorumunjskih pojmova i pojedinih oblika

ačela – 1.8.; amənat – 1.8., bilj. 37.; amənat žir – 1.8.; avɛ – 1.5.; bolan – 1.4.; bolen – 1.4.; bolən – 1.4.; bolno de ɣlɛrmu – 1.4.; ca – 1.8.; cāro – 1.2.; cāro zdrīvu žir – 1.2.; cəla – 1.8.; cude – 1.5.; ča – 1.8.; čā – 1.8.; ča maj amənac frut – 1.8.; čela – 1.8.; čəla – 1.8.; čərlīv – 1.4.; čərlīv frut – 1.4.; čərvīv – 1.4.; čərvīv frut – 1.4.; čərvlīv – 1.4.; čərvlīv frut – 1.4.; čuda – 1.5.; čude – 1.5.; čāro – 1.2.; de – 1.4.; fi – 1.1.; frut – 1.; frutu āre čuda sok – 1.5.; frutu čərvlīv – 1.4.; frutu gñil – 1.3.; frutu nu-j zdrī – 1.1.; frutu prezdrīvu – 1.2.; frutu sočən – 1.5.; ɣlɛrmu – 1.4.; gñi – 1.3.; gñi frut – 1.3.; gñil – 1.3.; gñil žirure – 1.3.; gñīvu – 1.3.; gñīvu frut – 1.3.; gñīvu žir – 1.3.; grīspe – 1.6.; grīspa – 1.6.; grīspav – 1.6.; ɣrīspav – 1.6.; grīspavi frut – 1.6.; grīspe – 1.6.; gust – 1.5.; gustos – 1.5.; gušt – 1.5.; ɣušt – 1.5.; ɣuštoz – 1.5.; guštož – 1.5.; guštož frut – 1.5.; inke – 1.1.; inke – 1.1.; jerm – 1.4.; jermīv – 1.4.; jermīv frut – 1.4.; kāsən – 1.8.; kasno – 1.8.; kāsno – 1.8.; kərležlīv – 1.6.; kərležlīv – 1.6.; kərležlīv – 1.6.; kəsən – 1.8.; kəsən frut – 1.8.; kəsni frut – 1.8.; kəsno – 1.8.; krāsta – 1.6.; krāstav – 1.6.; krāstav žir – 1.6.; krāste – 1.6.; lɛrm – 1.4.; maj – 1.8.; mənāt – 1.8., bilj. 37.; mnāt – 1.8., bilj. 37.; nauzorīt žir – 1.1.; ne – bilj. 13.; nezdri – 1.1.; nezdriju – 1.1.; nezdriļ – 1.1.; nezdriļ frut – 1.1.; nezdriṽ – 1.1.; nezri – 1.1.; nu – 1.1.; nu-j zdrīlo inke – 1.1.; osusi – 1.6.; osuši – 1.6.; osuṣiti frut – 1.6.; pərvi – 1.7.; pərvi frut – 1.7.; plod – 1.; plodina – 1.; plīr – 1.4.; posusi – 1.6.; posuṣit – 1.6.; posuši – 1.6.; posuṣit – 1.6.; posuṣiti frut – 1.6.; pozən – 1.8.; pozni frut – 1.8.; previše zdri frut – 1.2.; previše zdril frut – 1.2.; prezdrī frut – 1.2.; prezdril frut – 1.2.; prezriju žir – 1.2.; prezrilīt frut – 1.2.; rāne fruture – 1.7.; rāne žirure – 1.7.; rāni – 1.7.; rāni frut – 1.7.; rāni žirure – 1.7.; sočən – 1.5.; sočən – 1.5.; sočən frut – 1.5.; sok – 1.5., 1.5.1.; sugo – 1.5., 1.5.1.; sugos – 1.5.; sugos frut – 1.5.; škartlīv – 1.6.; škartlīvi žirure – 1.6.; šug – 1.5.; šugo – 1.5.; šugož – 1.5.; vɛ – 1.4.; vɛrde – 1.1.; zdri – 1.1.; zdriju – 1.1.; zdril – 1.1.; zdriv – 1.1.; zelen – 1.1.; zelen frut – 1.1.; žir – 1.; žiru nu-j zdrīvu – 1.1.; žiru plīr de lɛrm – 1.4.; zri – 1.1.; žir – 1.; žiru plīr de sok – 1.5.

Bibliografija s kraticama

- ADK – GOLAB, ZBIGNIEW 1984. *The Arumanian Dialect of Kruševo in SR Macedonia, SFR Yugoslavia*. Skopje: Македонска академија на науките и уметностите.
- ARJ – *** 1880.–1976. *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I-XXIII. Zagreb: JAZU (danas HAZU).
- BBT – VELČIĆ, NIKOLA 2003. *Besedar Bejske Tramuntane*. Mali Lošinj – Beli – Rijeka: Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj, Tramuntana – Adamić.
- BOE – BOERIO, GIUSEPPE 1971. (prettisak mletačkog izdanja iz 1856.). *Dizionario del dialetto veneziano*. Milano: Martello Editore.
- ČDO – KALSBEK, JANNEKE 1998. *The Čakavian Dialect of Orbanici near Žminj in Istria*. Amsterdam – Atlanta: Editions Rodopi B. V.
- ČDOC – HOUTZAGERS, HUBRECHT PETER 1953. *The Čakavian Dialect of Orlec on the Island of Cres*. Amsterdam: Rodopi.
- DAR – BULGĂR, GHEORGHE – GHEORGHE CONSTANTINESCU-DOBRIDOR 2000. *Dicționar de arhaisme și regionalisme*. Bukurešt: Editura Saeculum.
- DARm – CUVATA, DINA 2006. *Dicționar armănescu – machidunescu*. Skopje: Uniea ti cultură-a Armănjlor dit Machidunii.
- DDAr – PAPAĞI, TACHE 1963. *Dicționarul dialectului aromîn*. Bukurešt: Editura Academiei Republicii Populare Romîne.
- DDC – MANZINI, GIULIO – LUCIANO ROCCHI 1995. *Dizionario storico fraseologico etimologico del dialetto di Capodistria*. Trst, Rovinj: Unione Italiana Fiume, Università Popolare di Trieste.
- DDP – ORBANICH PINO – BARBARA BURŠIĆ GIUDICI 2009. *Dizionario del dialetto di Pola*. Rovinj: Unione italiana – Fiume, Università popolare – Trieste, Znanstvena udruga MEDITERAN – Pula.
- DEDr-el – DE CIHAC, ALEXANDRU 1870. *Dictionnaire d'étymologie daco-romane (éléments latins)*. Frankfurt na Majni: Ludolphe St-Goar.
- DELI-cd – CORTELAZZO, MANLIO – PAOLO ZOLLI 1999. *Dizionario Etimologico della Lingua Italiana*. Bologna: Zanichelli (CD izdanje).
- DELR – VINERIANU, MIHAI 2008. *Dicționar etimologic al limbii române*. București: Alcor Edimpex.
- DER – CIORANESCU, ALEJANDRO 1966. *Diccionario etimologico rumano*. Tenerife – Madrid: Editorial Gredos.
- DEX – *** 1998. *Dicționarul explicativ al limbii române*. Bukurešt: Univers Enciclopedic.
- Dir – SĂRBU, RICHARD – VASILE FRAȚILĂ 1998. *Dialectul istro-român*. Temišvar: Editura Amarcord.
- DLI-cd – DEVOTO, GIACOMO – GIAN CARLO OLI 2002. *Dizionario della lingua*

- italiana*. Firenze: Le Monnier.
- DMr – CAPIDAN, THEODOR 1928. *Meglenoromâni III: Dicționar meglenoromân*. Bukurešt: Academia Română.
- DRI – POPOVICI, JOSIF 1909. *Dialectele romîne, IX: Dialectele romîne din Istria, partea a 2^A (texte Ei glosar)*. Halle A. D. S.: Editura autorului.
- ESSJ – BEZLAJ, FRANCE 1977.–2007. *Etimološki slovar slovenskega jezika (I-V)*. Ljubljana: SAZU.
- EWRS-LE – PUȘCARIU, SEXTIL 1905. *Etymologisches Wörterbuch de rumänischen Sprache: I. Lateinisches Element*. Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung.
- GDDT – DORIA, MARIO 1984. *Grande dizionario del dialetto triestino*. Trst: Edizioni Italo Svevo.
- GG – LUKEŽIĆ, IVA – SANJA ZUBČIĆ 2007. *Grobnički govor XX. stoljeća (gramatika i rječnik)*. Rijeka: Katedra Čakavskog sabora Grobinščine.
- ID – RIBARIĆ, JOSIP 2002. *O istarskim dijalektima*. Pazin: Josip Turčinović d. o. o.
- ILA – FILIPI, GORAN – BARBARA BURŠIĆ GIUDICI 1998: *Istriotski lingvistički atlas*. Pula: Znanstvena udruga Mediteran.
- IrG – BYHAN, ARTHUR 1899. *Istrorumänisches Glossar. Jahres-bericht des Instituts für rumänische Sprache IV.*, 174–396.
- IrHR – KOVAČEC, AUGUST 1998. *Istrorumunjsko-hrvatski rječnik s gramatikom i tekstovima*. Pula: Znanstvena udruga Mediteran.
- IrLA – FILIPI, GORAN 2002. *Istrorumunjski lingvistički atlas / Atlasul Lingvistic Istroromân / Atlante Linguistico Istro-rumeno*. Pula: Znanstvena udruga Mediteran.
- LEI – PFISTER, MAX 1984. – 2004. *Lessico etimologico italiano*. Wiesbaden: Dr. Ludwig Reichert Verlag.
- LVJ – FORTUNATO, ANDRO ROKI 1977. *Libar viškiga jazika*. Toronto: vlastita naklada.
- MFR – SELMAN, ALEXANDER 2006. *Mali funtanjanski rječnik*. Funtana: vlastita naklada.
- MrA – ATANASOV, PETAR 2002. *Meglenoromâna astăzi*. Bukurešt: Editura Academiei Române.
- PI – RUŽIĆ SUDČEV, ŠIME 1999. *Pičan i pičònski idiomi*. Pula: C.A.S.H.
- RBČG – ŠIMUNOVIĆ, PETAR 2009. *Rječnik bračkih čakavskih govora*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- RBG – FRANCETIĆ, IVAN 195X. *Rječnik boljunskih govora*. Boljun: (rukopis s konca pedesetih godina 20. st., nalazi se na Odjelu za humanističke znanosti Sveučilišta "Juraj Dobrila" u Puli).
- RČGNV – SOKOLIĆ-KOZARIĆ, JOSIP M. – GOJKO M. SOKOLIĆ-KOZARIĆ 2003.

- Rječnik čakavskog govora Novog Vinodolskog*. Rijeka – Novi Vinodolski: vlastita naklada.
- RČGR – MOHOROVIČIĆ-MARIČIN, FRANJO 2001. *Rječnik čakavskog govora Rukavca i bliže okolice*. Rijeka – Opatija – Matulji: Adamić – Katedra čakavskog sabora Opatija.
- REW – MEYER-LÜBKE, WILHELM 1972. *Romanisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: Carl Winter – Universitätsverlag.
- RGGK-cd – KALOGJERA, DAMIR – MIRJANA SVOBODA – VIŠNJA JOSIPOVIĆ 2008. *Rječnik govora grada Korčule*. Zagreb: Novi liber (CD izdanje).
- RGK – MARIČIĆ KUKLIJČANIN, TOMISLAV 2000. *Rječnik govora mjesta Kukljice*. Zadar: Matica hrvatska.
- RGOM – JURAGA, EDO 2010. *Rječnik govora otoka Murtera*. Murter – Šibenik: Ogranak Matice hrvatske Šibenik – Županijski muzej Šibenik.
- RGS – PIASEVOLI, ANKICA 1993. *Rječnik govora mjesta Sali*. Zadar: Matica hrvatska – Ogranak Matice hrvatske Zadar.
- RGV – JURIŠIĆ, BLAŽ 1973. *Rječnik govora otoka Vrgade, II*. Zagreb: JAZU (danas HAZU).
- RLC – MILEVOJ, MARIJAN 2006. *Gonan po nase (rječnik labinske čakavice)*. Labin: Mathias Flacius.
- RMG – PERUŠKO, MARIJA 2010. *Rječnik medulinskoga govora*. Medulin: Mendula – Općina Medulin.
- RR – KALČIĆ, SLAVKO 1999. *Roverski rječnik* (rukopis).
- RRG – RADULIĆ, LADISLAV 2002. *Rječnik rivanjskog govora*. Zadar: Matica hrvatska.
- SES – SNOJ, MARKO 1997. *Slovenski etimološki slovar*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.
- SIR – PUȘCARIU, SEXTIL 1929. *Studii istroromâne, III*. Bukurešt: Cultura Națională.
- SKOK – SKOK, PETAR 1971.–1974. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, I-IV*. Zagreb: JAZU (danas HAZU).
- SR – MOGUŠ, MILAN 2002. *Senjski rječnik*. Zagreb – Senj: HAZU – MH Senj.
- SSKJ-cd – *** 2005. *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana: SAZU, DZS (CD izdanje).
- StR – PETRIĆ, ŽELJKO 2008. *Splitski rječnik*. Split: Naklada Bošković.
- TIR – CANTEMIR, TRAIAN 1959. *Texte istroromâne*. Bukurešt: Editura Academiei Republicii Populare Române.
- TIRG – SÂRBU, RICHARD 1992. *Texte istroromâne și glosar*. Temišvar: Tipografia Universității din Timișoara.
- VG – ROSAMANI, ENRICO 1999. *Vocabolario giuliano*. Trst: LINT.

VIr – MAIORESCU, IOAN 1996. *Itinerario in Istria e vocabolario istriano-romeno*.
Trst: Edizioni Parnaso.

VIrR – MAIORESCU, IOAN 1900. *Itinerar in Istria și vocabular istriano-român*.
Bukurešt: Ediția a doua publicată de Titu Maiorescu.

Etimologie del lessico istrorumeno riguardante i frutti

Riassunto

Nel presente saggio viene elaborata la terminologia istrorumena che riguarda i frutti. I vocaboli sono stati raccolti durante le interviste per l'IrLA: con le verifiche successive. Per 9 concetti abbiamo segnato più o meno 100 forme diverse. Accanto alle forme raccolte si riportano anche quelle segnate nei repertori istrorumeni a noi disponibili. Ogni espressione viene paragonata alle forme simili nelle parlate ciacave, istroslovene e istrovenete vicine. Le voci appartenenti al corpus rumeno, si paragonano con le forme degli altri tre dialetti rumeni (dacorumeno, arumeno e meglenorumeno). Alla fine del lavoro troviamo l'indice delle forme elaborate. La maggioranza dei termini elaborati sono prestiti dagli idiomi ciacavi, molti di essi d'origine (istro)veneta. I termini nostrani, come del resto in quasi tutte le terminologie istrorumene sono pochi. Solo una forma, l'aggettivo dimostrativo *ča*, è stata definita come calco dallo sloveno.

Ključne riječi: istrorumunjski, čakavski, etimologija, dijalektologija, plodovi, Istra.

Parole chiave: istrorumeno, ciacavo, etimologia, dialettologia, frutti, Istra.

Key words: Istroroumanian, Čakavian, etymology, dialectology, fruits, Istra.